

WET VAN 1 JULI 1972 BETREFFENDE DE RECHTSPLEGING INZAKE ECHTSCHEIDING DOOR ONDERLINGE TOESTEMMING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED EN HAAR GEVOLGEN : TEKST EN KOMMENTAAR.

C. DE BUSSCHERE

De wet van 1 juli 1972 (B.S. 18 juli 1972) voert voornamelijk drie wijzigingen door 1= de afschaffing van artikel 305 B.W., met dientengevolge wijziging van artikel 1287 en 1310 Ger. W., 2= de precisering van de voorafgaande overeenkomst, bedoeld in artikel 1288 Ger. W., 3= de wijziging van de procedure wat betreft het aantal verschijningen (art. 1293 en 1297 Ger. W.), de tussenkost van 2 notarissen (art. 1289, 1290, 1291 Ger. W.) en de opstelling door de griffier van de proces-verbalen.

De wijzigingen, aangebracht aan de procedure voor de omzetting van de scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming in echtscheiding liggen vervat in art. 1310 Ger. W.

I. AFSCHAFFING VAN ART. 305 B.W.

Dit artikel bepaalde dat bij echtscheiding door onderlinge toestemming, de eigendom van de helft van de goederen van ieder van beide echtgenoten op de dag dat zij hun eerste verklaring doen, van rechtswege overgaat op de kinderen uit hun huwelijk geboren. Welnu voor de echtscheidingen waarvan de eerste verschijning plaats grijpt na de inwerkingtreding van de wet en voor de omzettingen van scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming in echtscheiding, waarvan de verschijning voor de voorzitter plaats grijpt na de inwerkingtreding van de wet, geldt artikel 305 niet meer. De wet is in werking getreden op 28 juli 1972 volgens de algemene principes terzake.

Wat met de hangende procedures ? De wet van 10 juli 1972 (B.S. 18 juli 1972) bevat alleen overgangsbepalingen met betrekking tot het nieuwe artikel 1293 Ger. W.

Het verslag van de Kamercommissie van Justitie (Doc. parl. l'enr. 731-4) houdt voor dat art. 305 B.W. niet meer van toepassing is op de hangende procedure : artikel

305 B.W. heeft weliswaar effect vanaf de eerste verschijning, maar dit gevolg vereist de overschrijving van de echtscheiding, die bij hypothese slechts na de inwerkingtreding van de wet geschiedt.

Dezelfde redenering is te vinden bij Defraigne (Parl. Hand. blz. 1375 en 1376) en Snyers D'Attenhoven (Beknopt Verslag van de senaatszitting van 29 juni 1972, blz. 595), in hun beschouwingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat.

De auteur van de kommentaar bij de besproken wet in de Rec. gen. de l'enz. et du not. (n = 21608) spoort aan tot voorzichtigheid : inderdaad, de eigendom gaat over op de kinderen bij de eerste verschijning onder de ontbindende voorwaarde van het niet-toestaan door de rechtbank van de echtscheiding. Volgens de algemene principes van de intertemporele wetsconflicten wordt dit recht onder ontbindende voorwaarde beheerst door de oude wet.

Notaris J. De Vroe geeft dan ook een praktische oplossing : «Voor wat de hangende zaken betreft, kunnen de echtgenoten die de gevolgen van art. 305 willen ontkomen beslissen de hangende procedure stop te zetten en een nieuwe procedure beginnen.» (Brief uitgaande van de V.Z.W. Koninklijke Federatie van de Belgische notarissen, betreffende wijziging der wetgeving nopens : echtscheiding bij onderlinge toestemming en omzetting van scheiding van tafel en bed in echtscheiding).

Wijziging van artikel 1287 Ger.W .

Het eerste lid van dit artikel bleef onveranderd. Derhalve blijft de tussenkomst van de notaris verplicht voor de inventaris en schatting ; en voor de akte van verdeling / vergelijk nopens de wederzijdse rechten van de echtgenoten met betrekking tot onroerende goederen. Deze laatste overeenkomst mag dus onderhands zijn zo ze geen betrekking heeft op onroerende goederen (M. Defraigne, zitting v.d. kamer van 1 juni 1972. Parl. Hand. p. 1376). Daar het gaat over een wederkerige overeenkomst moet het geschrift, indien het een onderhandse akte is, in twee exemplaren worden opgesteld, die elk de vermelding bevatten dat zij in dubbel werd opgemaakt (De Standaard 11 september 1972, YVO, Scheiding wordt gemakkelijker (4)).

Het eerste lid kan dus als volgt samengevat worden : «Il n'y a donc pas obligation de constater le règlement des droits respectifs par un acte notarié, ni de procéder à une transcription à la conservation des hypothèques, par le seul fait que les époux ou l'un d'eux sont propriétaires d'immeubles ; pour que ce règlement «se rapporte aux immeubles», il faut qu'il contienne un partage ou plus généralement une convention translatie ou déclarative concernant les immeubles (Rec. gén. de l'enr. et du not. 21608, blz. 307).

Het tweede lid is afgeschafte door artikel 1 van de wet van 1 juli 1972. Het hield in dat in de overeenkomst tussen de echtgenoten de afstammelingen van de echtgenoten dienden geïdentificeerd te worden. (Niet verwarren met de overeenkomst bedoeld in artikel 1288 Ger. W.).

Het derde lid houdt in dat de notaris (Rec. gén. de l'enr. et du not. 21608, blz. 308) er moet voor zorgen dat binnen de termijn van 2 maanden te rekenen vanaf de akte (3 maanden zo verscheidene hypotheekantoren erbij moeten betrokken worden) een letterlijk uittreksel van de akte, waaruit het bestaan van die overeenkomst blijkt, voorzover zij betrekking heeft op onroerende goederen, overgeschreven wordt op het

hypotheekkantoor van het rechtsgebied waarbinnen deze goederen gelegen zijn, op de wijze en binnen de bovenvermelde termijnen bepaald bij artikel 2 van de hypotheekwet.

De termijn neemt dus een aanvang vanaf de dag der akte, en niet vanaf de uitspraak der echtscheiding, zoals vele notarissen voor het Ger. W. te recht oordeelden. (J. De Vroe, a. a.w.). Hoewel rechtsgeleerden hebben voorgehouden dat de volledige akte moest overgeschreven worden, kan, gelet op de duidelijke tekst van artikel 1287 3e al., deze stelling niet meer aangenomen worden. De overschrijving geschiedt bij letterlijk uittreksel en zal dus bevatten : de inlichtingen nopens partijen en hun huwelijkscontract, beschrijving en eigendomstitel van de onroerende goederen, hypothecaire schulden die er op drukken, aanbedelingen daarvan, alsmede het beding van ontslag van ambtshalve te nemen inschrijving. Bij gebreke aan deze laatste vermelding zal de volledige akte aan de heer hypotheekbewaarder moeten worden vertoond, gezien deze over het eventueel nemen van inschrijving dient te beslissen (J. De Vroe a.w.).

Wijziging van artikel 1310 Ger. W.

Tengevolge van de afschaffing van artikel 277 B.W. en 305 B.W. werden de verwijzingen in artikel 1310 Ger. W. terzake van de omzetting van de scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming in echtscheiding, naar de artikelen 277 en 305 B.W. geschrapt.

De bepalingen sub 4= en 5= in linea 2 van artikel 1310 werden opgeheven zodat de echtgenoten die de omzetting van scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming in echtscheiding (door onderlinge toestemming vragen) niet opnieuw de akte van geboorte en van overlijden van al hun kinderen bedoeld in artikel 1291 Ger. W., en een inventaris en schatting van goederen moeten voorleggen.

II. WIJZIGING VAN ARTIKEL 1288 GER. W.

Naast de overeenkomst, bedoeld in artikel 1287 Ger. W., zijn de echtgenoten er eveneens toe gehouden bij geschrift een overeenkomst vast te leggen nopens 1= de verblijfplaats van elk van beide echtgenoten gedurende de proeftijd ; 2= het bestuur over de persoon en over de goederen van de kinderen en het recht van bezoek wat betreft de kinderen bedoeld in artikel 1254, zowel gedurende de proeftijd als na echtscheiding (nieuwe bepaling); 3= de bijdrage van beide echtgenoten in het onderhoud en de opvoeding van voornoemde kinderen (nieuw) T. ; 4= het bedrag van de eventuele uitkering door de ene echtgenoot aan de andere gedurende de proeftijd en na de echtscheiding (nieuwe bepaling).

De Notaris zal er dus moeten op letten dat al deze punten geregeld worden. (J. De Vroe. a.w.). «Tot slot moet er op gewezen worden dat de notarissen die bij dergelijke echtscheidingen optreden, ervoor moeten zorgen dat de wettelijke vereisten vervuld zijn op de dag van de eerste verschijning vóór de voorzitter van de rechtbank (op straf van nietigheid van de echtscheiding, Luik 22 dec. 1949 Pas. 1950 II 41) ; zoniet zijn ze gebeurlijk aansprakelijk (zie vroeger : Rb Brussel, 29 oktober 1957, Rev. dr. Fam. 1959, 376....)» Delva w., Personen- en Familierecht, uitgave 1972, II, blz. 161.

«Er is natuurlijk geen bezwaar dat de echtgenoten geen onderhoudsgeld onder elkaar bedingen of dat één der echtgenoten het volledig onderhoud van de kinderen op zich neemt en de andere daarvan ontslaat. Doch partijen zijn verplicht over elk van dezer punten een overeenkomst te maken en deze schriftelijk vast te leggen» (J. De Vroe a.w.).

III. DE VERSCHIJNINGEN VOOR DE VOORZITTER

De notarissen worden tengevolge van de wijziging van artikel 1289, 1290 en 1291 Ger. W. uit de procedure geweerd. Zij moeten niet meer aanwezig zijn op de verschijningen voor de voorzitter.

Tengevolge van het nieuwe artikel 1292 Ger. W. neemt de griffier de taak van de notarissen over : «De griffier maakt een omstandig proces-verbaal op van al hetgeen gezegd en gedaan is ter uitvoering van de artikelen 1289 tot 1291 ; de overgelegde stukken blijven gevoegd bij het proces-verbaal. Hij zendt binnen vijftien dagen aan de procureur des Konings een eensluidend verklaard afschrift van het proces-verbaal van de verschijning en van de erbij gevoegde stukken.

Tengevolge van het nieuwe artikel 1293 Ger. W. en 1297 Ger. W. wordt het aantal verschijningen van 5 op 3 teruggebracht, zonder dat hierdoor de procedure verkort werd. De partijen dienen dus nog eens voor te komen gedurende de 6de en de 13de maand.

Volledigheidshalve weze nog vermeld dat art. 8 van de wet van 1 juli 1972 meebrengt dat uit artikel 1294 Ger. W. de woorden «zij overhandigen hem de in de vereiste vorm gestelde uitgiften van de vier processen-verbaal die hun onderlinge toestemming inhouden en van alle akten die daarbij zijn gevoegd» weggelaten worden; krachtens artikel 9 van de wet van 1 juli 1972 worden de woorden «en van de door hen gedane overlegging van de bewijsstukken» verwijderd uit artikel 1295 Ger. W.

De voornaamste innovaties van de wet van 1 juli 1972 zijn op formeelrechtelijk vlak : de verwijdering van de notarissen bij de verschijning voor de voorzitter en de beperking van het aantal verschijningen van de echtgenoten tot drie. Op materieel rechtelijk vlak is de afschaffing van artikel 305 B.W. de belangrijkste innovatie.

Al de in deze procedure na te leven formaliteiten dienen strikt nageleefd te worden, want het betreft substantiële vormvereisten (Delva W., Personen- en Familierecht, deel II, blz. 161, uitgave 1972).

WETGEVING :

1 juli 1972. — Wet betreffende de rechtspleging inzake echtscheiding door onderlinge toestemming en scheiding van tafel en bed en haar gevolgen (1) (B.S. 18 juli 1972).

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Het tweede lid van artikel 1287 van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven.

Het derde lid van hetzelfde artikel wordt vervangen door wat volgt :

«Een letterlijk uittreksel van de akte, waaruit het bestaan van die overeenkomsten blijkt, moet, voor zover zij betrekking heeft op onroerende goederen, overgeschreven worden op het hypotheekkantoor van het rechtsgebied, waarbinnen de goederen gelegen zijn, op de wijze en binnen de termijnen bepaald bij artikel 2 van de hypotheekwet van 16 december 1851, gewijzigd bij de wet van 10 oktober 1913.»

Art. 2. Artikel 1288 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt :

«Zij zijn eveneens ertoe gehouden hun overeenkomst omtrent de volgende punten bij geschrift vast te leggen :

»1= de verblijfplaats van elk van beide echtgenoten gedurende de proeftijd;

»2= het bestuur over de persoon en over de goederen van de kinderen en het recht van bezoek wat betreft de kinderen bedoeld in artikel 1254, zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

»3= de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het onderhoud en de opvoeding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten, hun toegekend door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek;

4= het bedrag van de eventuele uitkering te betalen door de ene echtgenoot aan de andere, gedurende de proeftijd en na de echtscheiding.»

Art. 3. In artikel 1289 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «ten overstaan van de twee notarissen, die zij daartoe hebben aangezocht» weggelaten.

Art. 4. In artikel 1290 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «ten overstaan van de twee notarissen» weggelaten.

Art. 5. In artikel 1291 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «en aan de notarissen ter hand te stellen» weggelaten.

Art. 6. Artikel 1292 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt :

«De griffier maakt een omstandig proces-verbaal op van al hetgeen gezegd en gedaan is ter uitvoering van de artikelen 1289 tot 1291; de overgelegde stukken blijven gevoegd bij het proces-verbaal.

»Hij zendt, binnen vijftien dagen, aan de procureur des Konings een eensluidend verklaard afschrift van het proces-verbaal van de verschijning en van de erbij gevoegde stukken.»

Art. 7. Artikel 1293, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt :

«De aldus gedane verklaring wordt, met inachtneming van dezelfde formaliteiten, in de loop van de zesde daaropvolgende maand hernieuwd.»

Art. 8. In artikel 1294 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «zij overhandigen hem de in de vereiste vorm gestelde uitgiften van de vier processen-verbaal die hun onderlinge toestemming inhouden en van alle akten die daarbij zijn gevoegd» weggelaten.

Art. 9. In artikel 1295 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «en van de door hen gedane overlegging van de bewijsstukken» weggelaten.

Art. 10. In artikel 1297 van hetzelfde Wetboek wordt het woord «viermaal» vervangen door het woord «tweemaal».

Art. 11. In artikel 1310 van hetzelfde Wetboek worden geschrapt :

1= in het eerste lid, de woorden «zonder te moeten voldoen aan artikel 277 van het Burgerlijk Wetboek»;

2= in het tweede lid, de bepalingen sub 4= en 5=;

3= het vierde lid.

Art. 12. Artikel 305 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 1 juli 1972.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX

Met 's Lands zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX

(1) Gewone zitting 1969-1970.

Senaat.

Parlementaire bescheiden. — Wetsvoorstel nr. 52 van 19 november 1969, neergelegd door de heer Snyers d'Attenhoven. Verslag nr. 513 van 11 juni 1970, door de heer Rombaut.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 24 juni 1970.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 731/1 van 25 juni 1970 overgezonden door de Senaat. — Amendementen nr. 731/2 van de heer Havelange en nr. 731/3 van de heer Duerinck. — Verslag nr. 731/4 van 12 mei 1971 door de heer Defraigne.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking. Vergadering van 18 mei 1971. — Aanneming. Vergadering van 19 mei 1971.

Gewone zitting 1970-1971.

Senaat.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 439 van 19 mei 1971, geamendeerd door de Kamer van volksvertegenwoordigers. — Verslag nr. 678 van 13 juli 1971, door de heer Rombaut.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 15 februari 1972.

Gewone zitting 1971-1972.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 57/2 van 16 februari 1972, opnieuw gewijzigd door de Senaat. — Amendement nr. 57/3 van de heer Havelange. — Verslag nr. 57/4 van 9 maart 1972 van de heer Defraigne. — Amendement nr. 57/5 voorgesteld door de regering. — Aanvullend verslag nr. 57/6 van de heer Defraigne.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 1 juni 1972.

10 juli 1972. — Wet houdende overgangsbepalingen met betrekking tot artikel 1293 van het Gerechtelijk Wetboek (1) B.S. 18 juli 1972

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Voor de procedures die hangende zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet, wordt het eerste lid van artikel 1293 van het Gerechtelijk Wetboek vervangen door de volgende bepaling :

«de aldus gedane verklaring wordt, met inachtneming van dezelfde formaliteiten, in de loop van de zevende daaropvolgende maand hernieuwd.»

Art. 2. De notarissen die in deze procedures zijn opgetreden en de processen-verbaal die de onderlinge toestemming van de echtgenoten inhouden, onder zich hebben, leggen onverwijld op de griffie de in de vereiste vorm gestelde uitgiften van die processen-verbaal en van alle akten die daarbij zijn gevoegd, neer.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 10 juli 1972.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :
De Minister van Justitie,

A. VRANCKX

Met 's Lands zegel gezegd :
De Minister van Justitie,

A. VRANCKX

(1) *Gewone zitting 1971-1972.*

Kamer van volksvertegenwoordigers.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 301/1, van 14 juni 1972. — Verslag nr. 301/2, van 21 juni 1972, door de heer Bourgeois.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 22 juni 1972.

Senaat.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp, nr. 461 van 22 juni 1972, overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Parlementaire Handelingen. — Mondeling verslag door de heer Rombaut. Bespreking en aanneming. Vergadering van 29 juni 1972.